

A Csúcsforgalom — Szegeden

Nem tudom, a készülék mellett úgy milyen volt a hatása a keddi, Szegedről közvetített Csúcsforgalom adásának. Nekünk, akik a Volán Bakay Nándor utcai munkásszállóján kísértük figyelemmel az élő adás szünetét, bizonyára maradt a döbbettség az élmény. Hogy miért?

Két kapcsolás közötti szünetben Petress István, a műsor vezetője valahogy így fogalmazta meg a körülötte állók számára: „és higgyék el, ezután a műsor után a hallgatók egy kicsit jobban megértene majd bennünket”. Nem csupán az idézett mondat kétségtelen igazsága ütötte meg a füleket, hanem a „bennünket” szó is. Az azonosulási képességnek ez a természetes kifejeződése, a riporteri — s egyébként olyan elterjedt — kiváltságának a nyomtalan eltűnése fogott meg, s ezt mindenképpen éreznünk kellett a hallgatóknak is.

Szenvedélyes műsor volt a szegedi Csúcsforgalom, mert szerették az ügyet, akik szót kaptak. Mert közlekedni jó — hangzott el többször is az adást megelőző anketon. Mert akik ott ültek, taxisok, autóbuszvezetők, teherautók pilótái, bizonyosan nem azért választották ezt a foglalkozást, mert a hátuk is borszik attól, hogy napi nyolctíz órát tapossák a gázpedált. Mert szeretik, amit csinálnak, s örültek, hogy szót kaptak az ország nyilvánossága előtt. Elmondhatták — néhányan ugyan meg nem értve, hogy az élő műsor varázsa a spontaneitásban, az előre fel nem készített beszélgetőpartnernek váratlan reakcióiban rejlik —, szóval elmondhatták, ami őket naponta foglalkoztatja. Ez a szenvedélyes közlés vágy volt segítségére a műsorvezető riporternak, akinek magának is volt mondanivalója, s rög-tönzöereje, hogy műsor közben is változtasson elképzeléseiben, ha a helyzet úgy adódott.

Mi, akik Szegeden élünk, s persze gyalogolunk, utazunk, száguldozunk vagy éppen tanácsot kérünk meg a közlekedési műsorban igazán magunkra ismerhetünk, s ezt tartom — az eddigieken kívül — az e heti Csúcsforgalom sikerét megalapozó oknak: Hogy ugyanis nem csupán helyzetek, forgalmi akadályok, Merkúr-sorszámok, ellopott járművek kaptak helyet, egy-egy percet a műsorban, hanem jó néhány portré is. Azokról a járművezetőkről, akik életünk jóformán ismeretlen, mégis állandó részesei. Boros-Sebesi József a 10-es buszon jár, ezrek utaznak kocsiján mindennap, Siroki Szilveszter mögött 97 mázsa propán-bután gáz tölti meg a tartályt. Eddig nem tudtuk, milyen

emberek. A Csúcsforgalom óta ismerőseink.

Valószínűleg érdemes volt hallgatniuk a műsort a szegedi közlekedés szervezőinek, meg azoknak is, akik naponként belesnek az ott szóvá tett hibákba. Hogy például a Széchenyi téri Aranyoknál egyszerre két jármű csak szabálytalanul kanyarodhat, mégis hányszor látni ezt. Hogy még mindig nehézkes túljutni a Csillag téri kereszteződésen, s a „jobbra tarts” elvét sokan tartják üres szólamnak. Egy-egy villanás csak a műsorban — érdemes hát elgondolkozni rajta.

P. K.

(MTI)

A nagy balhé

Színes amerikai bűnügyi film. Írta: David S. Ward. Kép: Robert Surtees. Zene: Marvin Hamlisch. Rendezte: George Roy Hill. A főszereplők: Paul Newman, Robert Redford, Robert Shaw, Charles Durning.

Hogy mi a nagy balhé? Szívesen elmesélnék; ropant csabító dolog ugyanis érdekesen, fordulatosan, izek-re, zamatokra is figyelve, szavakkal visszaadni — egy izgalmas, fordulat, hol meleg, hol rőt színekkel vázsonra festett alvilági sztori. Hátha akadna, aki olvasván, lemond a mozirol?

Mégis, csak annyit: 1936-ban vagyunk, Illinois államban, aztán Chichagóban; jól szervezett bandák harcának kellős közepén... Képzelnétek, mekkora krimi zajlik a filmvásznon! Al- és valódi hullákkal, meglehetősen menyiségű piros festékekkel (vér), borkesztyűs kezekkel, változatos löfögyverekkel, üldözésekkel, fantasztikus helyszínekkel (vurslinak álcázott bordélyházzal, előkelőnek látszó loversenyirodával, ami valójában egy ócska pince stb.). És főként: a nagy kombinátorral, akit Paul Newman kelt életre, a maga égszínké szemével, ellenállhatatlan mosolyaival, utánozhatatlan eleganciájával. Oldalán Robert Redford, a bosszú angyala, markánsabb vonásaival, de úgyszintén ellenállhatatlan férfiaságával, merészségével.

Mindezek után: dehogyan beszélnék le senkit erről a mozirol! Hiábavaló fáradság lenne; hisz hol van mostanában még egy film, amiben két ilyen világsztárt láthatunk egyszerre; hol van az a jól kigondolt, többször is megcsavarított bűnügyi történet, amely vázsonra kerülve azért mutat némi affinitást olyan tartalmakhoz is, amelyeket „valós társadalmi kérdések”-nek szoktunk nevezni. Bár A nagy balhéban keresve se találunk ilyesmit, még sincs csodálkozni valónk,

ha tolonganak a jegyekért. Letagadhatatlan ugyanis, hogy a közönség szórakozási igénye meglehetősen kielégítetlen; valamint: a nagy balhé krimifordulatának csöppnyi ironia élvezhető ízt ad. Ez ironia egyik forrása a korhűség. A fekete autók, a füldugós telefonok, a jelenkoriaktól annyira eltérő, a hullák ellenére is már-már szolidnak titulálható „bűnözési” játékszabályok és módszerek, ennek a már annyiszor megélt alvilágnak kis mosolyt keltő, majdnem patriarchális légtétele. A másik forrás: a kitűnő színészi játék, a harmadik a helyenként valódi humorral átitott „vagányzöveg”. A szórakoztatásnak további fontos eszközei Robert Surtees harmonikus színvilágú képei, meg a mostanában — a mindent elborító nosztalgiahullámban — újfent divatos, a kort szintén ironiával idéző zene.

Hogy mi a nagy balhé? Meglátja ki-kí a mozi. S. E.

Fűtésről, számlázásról

Ahogy hűl le az idő, úgy forrósodik a hangulat távfűtés ügyén. Persze csak akkor, ha az emberek valahol a négy fal között is fagyoskodni kénytelenek — a pénzükért.

A jogtalan vagy félreértéssel alapuló panaszokat megelőzendő, a városgazdálkodási vállalat jogtanácsosa, dr. Monory Bulcsi tájékoztatott bennünket a távfűtés-szolgáltatásról, a számlázás és a fizetés módjáról.

A fűtés mértékét jogszabály határozza meg. E szerint: „A távhőellátási berendezéssel nyújtott fűtési szolgáltatáskor az év október 15. napja és a következő év április hó 15. napja között — tehát a fűtési idényben — úgy kell fűteni, hogy az emberi tartózkodás céljára szolgáló fűtött helyiségek belső hőmérséklete naponta 8—20 óra között átlagosan legalább 20 Celsius-fok legyen. (Előszobában, konyhában plusz 16, lakosztobában 20, fűrdőszobában plusz 24 Celsius-fok.) Az október 15. előtti és a következő év április 15. utáni időben — pótűtési idényben — akkor kell fűteni, ha a külső hőmérséklet napi középér-

Gigantikus méretek, technikai újítások

Félidőben a Feszty-körkép restaurálása

Három évvel ezelőtt, 1975 nyarán számoltunk be arról, hogy egy lelkes fiatalokból álló restaurátorcsoport hozzákezdte a gigantikus méretű Feszty-körkép restaurálásához. A munkálatok körülbelül félidőhöz érkeztek, s a restaurálás előrehaladtával mindinkább a nemzetközi érdeklődés középpontjába került. Október elején rendezte meg Zágrábban, háromévenként esedékes konferenciáját az ICOM (Múzeumok Nemzetközi Társasága) restaurátor bizottsága. A találkozáson a 23 szekcióban mintegy fél-

ezer szakember vett részt Japántól Kanadáig, Mexikótól Indiáig. Szűcs Árpád, a Móra Ferenc Múzeum restaurátora a Vászonnépek statikus restaurálása tematikával foglalkozó szekcióban tartotta meg Egy körkép restaurálása könnyűszerkezettel hordozók alkalmazásával című, nagy érdeklődéssel kísért előadását. Ugyanebben az időben Kisterenyi Ervin, a Feszty-körkép restauráló csoport vezetője az amerikai Gettysburgban járt, ahol az Észak és Dél közötti harc döntő ütközetét megörökítő 115×9 méteres, 15 éve restaurált körkép tanulmányozta. A kongresszus tapasztalatairól és az amerikai tanulmányút tanulságairól beszámoltunk a két restaurátorral — természetesen a magyarok bejövetele című készülő munka kapcsán.

(Előbb azonban néhány megjegyzés. A restaurátorok kiszorultak a várból, de a költözés több mint egy éve húzódik. A megszűnt dorozsmái olajbányás lakótelep három barakkját igényelték, kettőt meg is kaptak. Úgy volt, hogy szeptemberben költöznek, a munkát is így ütemezték, de még most sincs energiaszolgáltatás. Talán márciusban költözhetnek... A speciális, 4 méter széles vásznat gyártó francia cég — Magyarországon csak 2 méter 2 centi széles vásznat tudnak gyártani a gépsorok — most ösre ígerte a szállítást, majd jövő év első negyedére mó-

dosította... Nemrégiben közzétették a lapok, hogy eredményt hirdettek a Feszty-körkép bemutató épület tervpályázatán. A legjobb öt pályamunka makettjét most készítik, s a közeljövőben kiállítják. Ezzel a munkával kérte felvételét mintegy 70 ifjú építész a Fiaatal Építésszek Mesteriskolájába. Az elképzelések a lehető legváltozatosabbak, de... Egyetlen egyszer sem konzultáltak közösen a Feszty-körképet ismerő, a technológiát kidolgozó restaurátorcsoporttal.)

Kisterenyi Ervin: Nagyon tanulságos volt a gettysburgi körkép tanulmányozása. Az 1881 körül festett, majd a súlyosan sérült s 1963-ban restaurált alkotás a legnagyobb ilyen művek közé tartozik. A restaurálási munka érzékeltetésére el kell mondanunk, hogy ilyen hatalmas művön pusztán a vászon súlya 18-20 mázsa, s ugyanennyit tesz ki a dublirózsa (új vászon alátét) és a ragasztóanyag együttes súlya. Ebből logikusan következik, hogy a keretekre feszített festmény a felső métereken túl van terhelve, ezért „hordósodik” a tartószerkezet, mozog, gyűrődik a vászon. Ezt a gettysburgi csata körképén sem tudták kiküszöbölni. Mi új elképzeléseket dolgoztunk ki. Felhasználtuk az előző, úttörő kezdeményezések tapasztalatait, többek között a Prágában látható, a második világháború előtt restaurált, a lippai csatát ábrázoló körkép tanulságait. Ezt a művet egy 13 méter magas, 90 méter kerületű vasbeton gyűrű belső falára ragasztották. Az első elképzelésünk az volt, hogy 30 darab, külön elkészített fakeretre feszítjük a Feszty-körkép darabjait. Így egy 30 szögű formát kaptunk volna, mely azonban megőrzi a körkép illúzióját. De ilyen méretek-nél is fennáll a keretek deformálódása. Következő lépésben már könnyűszerkezetes hordozókon gondolkodtunk — kemény poliuretán habbal töltöttük a papír lép-

sejtszerkezetet, a merevítőbordákat. Ez viszont súlyosabb bizonyult az elképzeléseknél és statikailag sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Végül több kutatóintézet, gyár — például Nitrokémia, Műanyagipari Kutatóintézet, Balatonfüredi Hajógyár stb. — segítségével kidolgoztuk az üvegszál-erősítésű műgyanta szerkezetet. A Nitrokémia Polikón P-210 F gyantája alkalmas a 15 méter magas, 4 méter széles, enyhén ívelt, mindössze 18 milliméter vastag (az eredeti vászonnal együtt!) elemek elkészítésére. Egy ilyen 60 négyzetméteres elem mindössze 250 kilogramm lesz. Sok ötletet, lehetőséget kaptunk a már fent említett intézményektől, de a munka speciális részét nekünk kellett megoldani.

Szűcs Árpád: Óriási az érdeklődés a Feszty-körkép restaurálása iránt. A nyáron Veszprémben nemzetközi restaurátor szemináriumot rendeztek, melyen mintegy 80 külföldi szakember is részt vett. A Feszty-körkép kapcsán a szegedi előadás a kiépítési etikai és esztétikai problémáival foglalkozott, de kiderült, hogy a kutatókat és gyakorlati szakembereket elsősorban a technológiai és technikai megoldások újdonsága érdeklik. Ugyanezt tapasztaltam a zágrábi konferencián is, ahol az előadás után egy kávét sem tudtam meginni, annyian érdeklődtek. Ez a megkülönböztetett figyelem egyaránt szól a munka gigantikus méreteinek (a körkép a világ öt legnagyobb ilyen munkája közé tartozik, ráadásul hasonló méretű restaurálás a gettysburgin kívül az utóbbi évtizedekben nem volt a világon), de szól a technikai, technológiai újításoknak, újdonságoknak is. Csak egy példa: az amerikai Atlanta államban restaurálás előtt áll egy óriási méretű körkép. A kijelölt vezető szakember, Gustav Berger élenk érdeklődött a szegedi munkálatok és tapasztalatok iránt.

A Feszty-körkép restauráló csoport tagjai ezelőtt három esztendővel „hórukk-munkásokként” láttak munkához. Aztán voltak szállítók és takarítók, majd mentették a menthetőt, konzerválták a hatalmas képet, ragasztották, vasalták. Közben mind több időt és energiát fordítottak a kutatómunkára, a technikai lehetőségek elemzésére. Voltak vegyészek, vizsgálták a repülőgépipítés műhelyitkait, a radarberendezéseket, a fizikai törvényszerűségeket. De nem kerülhették ki az építészeti kérdéseket és a művészettörténeti problémákat sem. Már sok-sok ember szellemi kapacitása sűrűsödik ebbe a munkába, melynek — úgy mondják — mindössze 20 százaléka lesz festési, rekonstrukciós tevékenység, az esztétikai értékek kibontása. S az már csak a pont lesz az i-n.

Tandi Lajos

Nemzetközi védjegykiállítás

A világ első nemzetközi védjegykiállítása nyílt meg Budapesten, október végén. Az állandó minőséget garantáló védjegy ugyanis fontos összekötő kapocs a fogyasztó és a kereskedelem között. Értéke szoros összefüggésben van az árucikkek korszerűségével, minőségével. Ezek elönytelen változásával romlik a védjegy értéke is. Hazánkban az Országos Találmányi Hivatal lajstromozza a védjegyeket, amelyek védelmét jogilag biztosítják.

Annak, hogy a védjegybitórlás jogi megtorlására

Magyarországon meglehetősen ritkán kerül sor, első sorba az az oka, hogy az érintett vállalatok nem mindig járnak el kellő gondossággal. Hazánkban körülbelül 4 ezer áruvédjegy jegyzett a belföldi forgalomban levő külföldi védjegyek száma pedig ennek többszöröse. Világszerte ismert a Tungsram, az egyik legpatinásabb magyar védjegy, hosszabb múltra tekint vissza az Orion, a Pick és a Rába is. Az újabbak közül pedig a Taurus már ugyancsak ismertté vált a világ minden táján.

Diploma Kairóban

A lovak ezúttal is „befutottak”. A 32. népszerű, tudományos és oktatófilm-fesztiválon Kairóban vitették „győzelemre” a róluk készült magyar filmet. A szilvásvárad ménes életét bemutató színes film, a Ménes a sziklákon — rendezte: Hárs Mihály — ugyanígy — 17 ország filmei közül — a fő díjjal egyenértékű diplomát kapott a zsűritől.

A fesztivállal egyidejűleg megrendezett kongresszuson a népszerű tudományos szekció alelnökének további négy évre ismét György Istvánt választották meg.

Kell a jó könyv

Ez a címe az országos irodalmi vetélkedőnek, amelyben olvasást, könyvet kedvelők csapatai versengenek. A vetélkedő Csongrád megyei döntőjét, mint arról már beszámoltunk, szeptemberben rendezték a Somogyi-könyvtárban, a döntőbe jutott tíz csapat közül akkor az SZMT Központi Könyvtár II. számú csapata szerezte meg az első helyet. A napokban megtartották a területi vetélkedőt is

Kecskeméten, amelyen a megyei győztes csapat a második helyezést érte el. A csapat tagjai szegedi újságok dolgozói: Kothencz Károlyné (ruhágyár), Glemba Jánosné (tejüzem), Fekete Ilona (Pannónia Szőrmekészítő Vállalat); mindhárom tagjai üzemük könyvtárainak, természetesen rendszeresen olvasnak. A bizonyították: a területi versenyen elért szép siker.